

LITERATUUR OVER NEDERLANDSE MOLLUSCA - I

Met medewerking van A.C. van Bruggen, E. Gittenberger, C. Karnekamp, A.W. Lacourt, T. Meijer en anderen.

De onderstaande literatuurlijst bevat een aantal publicaties die van belang worden geacht voor het op naam brengen van de in ons land gevonden weekdieren. Verder komen er enkele werken in voor die meer algemeen van opzet zijn en waarin aan het determineren geen directe aandacht wordt geschonken. Een groot aantal van de opgenomen artikelen is niet in het Nederlands geschreven. Het betreft hier meestal publicaties waarin behalve inheemse ook elders levende Mollusca ter sprake komen.

Er moet met nadruk op gewezen worden dat slechts een zeer klein deel van de bestaande literatuur opgenomen werd. Een zekere mate van willekeurigheid viel daarbij niet te vermijden. Met behulp van de voor U liggende literatuurlijst zal de beginner in de meeste gevallen een eerste aanknopingspunt kunnen vinden, niet meer.

Een ? geeft een bijzonder belangrijk determineerwerk aan. Een + betekent dat de desbetreffende publicatie in de bibliotheek van de vereniging aanwezig is. Een onderstreping in de titel vestigt nog eens extra de aandacht op de behandelde groep of groepen van weekdieren.

De volgende indeling werd gemaakt:

I Algemene literatuur

- II Mollusca uit zee
- 1) Enkele groepen samen behandeld.
  - 2) Bivalvia of tweekleppigen.
  - 3) Gastropoda of slakken.
  - 4) Cephalopoda of inktvissen.
  - 5) Loricata of keverslakken.
  - 6) Scaphopoda of stoottanden.

III Land- en zoetwater-Mollusca

- 1) Enkele groepen saaien behandeld.
- 2) Bivalvia of Tweekleppigen.
- 3) Gastropoda of slakken.

I Algemene literatuur.

J.H. Barrett & C.M. Yonge (laatste druk). Collins pocket guide to the sea shore, blz. 124-170 (Mollusca). Collins, London.

+ Basteria (1959), supplement vol. 23, blz. 1-174. The Netherlands as an environment for Molluscan life. (Zes artikelen van verschillende auteurs, met Nederlandse samenvattingen).

G.E. Beedham (1972). Identification of the British Mollusca. blz.1-239. Hulton Group Keys, Hulton Educ. Publ. Ltd., Amersham, Bucks.

V. Fretter & A. Graham (1962). British Prosobranch Molluscs.- The Ray Society, 144, blz. i-xvi + 1-755.

+ W.S.S. van Benthem Jutting (1952). Weekdieren, tweede deel.- Wat leeft en groeit, 36, blz. 1-139. Het Spectrum, Utrecht.

+ K. Hana (1951). Weekdieren, eerste deel.- Wat leeft en groeit, 35, blz.

- 1-131. Het Spectrum, Utrecht.
- * N.F. McMillan (1968). British Shells, blz. i-xii + 1-196. Frederick Warne & Co. Ltd., London.
- + A.D.J. Meeuse & B. Hubert (1949). The Mollusc fauna of glasshouses in the Netherlands. - Basteria, 13 (1-3), blz. 1-30.
- J.E. Morton (1968). Molluscs (reprint 4th ed.), blz. 1-244. Hutchinson Univ. Libr., London.
-

II Mollusca uit zee

1) Enkele groepen samen behandeld.

- + L. Dorsman (1926). De schelpen van ons strand en hoe ze te herkennen, blz. i-viii + 9-188. Scheltens & Giltay, Amsterdam.
- +? B. Entrop (1959). Schelpen vinden en herkennen (1e druk), blz. 1-324. Thieme, Zutphen.
- S.H. Jaeckel (1960). Die Muscheln und Schnecken der deutschen Meeresküsten.- Die neue Brehm-Bücherei, blz. 1-67. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt.
- + P. Kaas & A.N.Ch. ten Broek (1942). Nederlandse zeemollusken, blz. 1-232. Wereldbibliotheek, Amsterdam.
- W.J. Prud'homme van Reine (1957). Wat vind ik aan het strand, blz. 1-132. Thieme, Zutphen.
- + C.O. van Regteren Altena (1937). Bijdrage tot de kennis der fossiele, subfossiele en recente nollusken, die op de Nederlandsche stranden aanspoelen, en hunner verspreiding, blz. i-xii + 1-184. Rotterdam.
-

2) Bivalvia of tweekleppigen.

- + T. van Benthem Jutting (1943). Mollusca (1) C. Lamellibranchia.- Fauna van Nederland, 12, blz. 1-477.
- + F. Haas (1926). Lamellibranchia.- Die Tierwelt der Nord- und Ostsee, 9dl, blz. 1-96.
- + F. Nordsieck (1969). Die Europäischen Meeresmuscheln (Bivalvia), blz. i-xiv + 1-256. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart.
- + J.J.C. Tanis (1959). Paalwormsoorten aangetroffen aan de Nederlandse kust; de vondst van Teredo norvegica Sprengler op Terschelling.- Basteria, 23 (4-5) • blz. 51-53.
- +? N. Tebble (1966). British bivalve seashells, blz. 1-212. British Museum (N. H.), London.
- + R.M. van Urk (1959). De Spisula's van het Nederlandse strand. - Basteria, 23 (1-2), blz. 1-29.
- + — (1964). De Nederlandse Ensis-soorten.- Basteria, 28 (3-4), blz. 45-66.
- (1966). Mesheften en zwaardscheden. - SWG tabellenserie, 21, blz. 1-12.
- E. Ziegelmeier (1957). Die Muscheln (Bivalvia) der deutschen Meeresgebiete.- Helgoländer wiss. Meeresunters., 6 (1), blz. 1-56.
-

3) Gastropoda of slakken.

- + W. E. Ankel (1936). Prosobranchia.- Die Tierwelt der Nord- und Ostsee, 9b1, blz. 1-240.
- + T. van Benthem Jutting (1933). Mollusca (1) A. Gastropoda Prosobranchia et Pulmonata.- Fauna van Nederland, 7, blz. 1-387.
- + T. van Benthem Jutting & H. Engel (1936). Mollusca (1) B. Gastropoda

- Opisthobranchia.- Fauna van Nederland, 8, blz. 1-73.
- C. R. Boettger (1944). Basommatophora.- Die Tierwelt der Nord- und Ostsee, 9b2, blz. 241-478.
- + A. Graham (1971). British Prosobranchs. - Synopses of the British Fauna (New Series), 2, blz. 1-112.
- + A.D.J. Meeuae & B. Hubert (19**9). The Mollusc fauna of glasshouses in the Netherlands. Basteria, 13 (1-3), blz. 1-30.
- J.E. Morton (1968). Molluscs (reprint Uth ed.), blz. 1-200. Kutchinson Univ. Libr., London.
- H. Hoffman (1926). I Opisthobranchia, II Pteropoda, - Die Tierwelt der Nord- und Ostsee, 9c1, blz. 1-66.
- + J. A. W. Lucas (1954). Het genus Patella in Nederland, - Basteria, 18 (3), blz. 36-40.
- + F. Nordsieck (1968). Die europäischen Meeres-Gehäuseschnecken (Prosobranchia), blz i-viii + 1-273. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart.
- + F. Nordsieck (1972). Die europäischen Meeresschnecken (Opisthobranchia mit Pyramidellidae; Rissoacea), blz. i-xiii + 1-327. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart.
- A. Pruvot-Fol (1954). Mollusques Opisthobranches.- Faune de France, 58, blz. 1-460.
- + C. Swennen (1957). Zeenaaktslakken.- SWG tabellenserie, 17, blz. 1-15.
- C. Swennen (1961). Data on distribution, reproduction and ecology of the nudibranchiate molluscs occurring in the Netherlands.- Neth. Journ. Sea Research, 1 (1-2), blz. 191-240.
- E. Ziegelmeier (1966). Die Schnecken (Gastropoda Prosobranchia) der deutschen Meeresgebiete und brackigen Küstengewässer.- Helgoländer wiss. Meeresunters., 13 (1-2), blz. 1-61.
-

4) Cephalopoda of inktvissen.

- S.G.A. Jaekel (1958). Cephalopoden.- Die Tierwelt der Nord- und Ostsee, 9b3, blz, 479-723.
- + S.H. Jaekel (1957). Kopffüßer (Tintenfische).- Die neue Brehm-Bücherei, blz. 1-81, A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt.
- + P. Kaas (1939). Teuthologische aanteekeningen. I.- Basteria, 4 (3-4), blz. 34-45.
-

5) Loricata of keverslakken.

- + T. van Benthem Jutting (1936). Mollusca (1) B. Amphineura.- Fauna van Nederland, 8, blz. 75-87.
- P. Kaas (1952). Keverslakken.- SWG tabellenserie, 11, blz, 1-7.
- + G. Matthews (1967). The identification of British Chitons.- The Conch. Soc. of Gr. Britain and Ireland, Papers for students, 9, blz 1-4.
- H.F. Nierstrasz, & H. Hoffman (1929). Aculifera.- Die Tierwelt der Nord- und Ostsee, 9a1, blz, 1-64.
-

6) Scaphopoda of stoottanden

- T. van Benthem Jutting (1926). Scaphopoda.- Die Tierwelt der Nord- und Ostsee, 9c2, blz. 67-80.
- T. van Benthem Jutting (1936). Mollusca (1) B. Scaphopoda.- Fauna van Nederland, 8, blz. 89-94.
-

III Land- en zoetwater-Mollusca.

1) Enkele groepen samen behandeld.

- +? W. Adam (1960). *Mollusques, I. Mollusques terrestres et dulcicoles.*-
Faune de Belgique, blz. 1-402.
- + L. Dorsman & A. J. de Wilde (1929). *De land- en zoetwatermollusken van
Nederland.*- Uitg. Ned. Natuurhist. Ver., 3, blz. 1-276.
- ? P. Ehrmann (1933). *Mollusken (Weichtiere).*- Die Tierwelt Mittel-europas,
2 (1), blz. 1-264. Een aanvulling op dit werk vormt:
- A. Zilch & S.G.A. Jaeckel (1962). *Idem*, 2 (1) Ergänzung, blz. 1-294.
- + D. Geyer (1927). *Unsere Land- und Süßwasser-Mollusken (dritte Aufl.)*e
blz. i-xi + 1-224, K.G. Lutz' Verlag, Stuttgart.
- +? A.W. Janssen & E.F. de Vogel (1965). *Zoetwatermollusken van Nederland*,
blz. 1-160. N.J.N., Amsterdam.
-

2) Bivalvia of tweekleppigen.

- * T. van Benthem Jutting (1943). Zie onder II 2.
- A.E. Ellis (1969)* *British freshwater Bivalve Mollusks.*- Synopsis of the
British Fauna, 13. blz.
- S.H. Jaeckel (1952)» *Unsere Süßwassermuscheln.*- Die neue Brehm-Bücherei,
blz. 1-40. Akademische Verlagsgesellschaft Geest & Portig K.-G.,
Leipzig.
-

3) Gastropoda of slakken.

- + T. van Benthem Jutting (1933). Zie onder II 3.
- C.R. Boettger (1944). Zie onder II 3.
- + A.E. Ellis (1969). *British snails (ed. 2)*, blz. 1-298. Clarendon Press,
Oxford.
- +? E. Gittenberger, W. Backhuys & Th.E.J. Ripken (1970). *De landslakken van
Nederland.*- Bibl. Kon. Ned. Natuurhist. Ver., 17, blz. 1-177.
- S.H. Jaeckel (1953). *Die Schlammschnecken unserer Gewässer.*- Die neue
Brehm-Bücherei, blz. 1-30. Akademische Verlagsgesellschaft Geest &
Portig K.-G., Leipzig.
- + A.R. Schouten (1961). *De Nederlandse naaktslakken.*- Wet. Meded. Kon.
Natuurhist. Ver., 10, blz. 1-20.
-

Gezamenlijke uitgave van de:
Nederlandse Malacologische Vereniging en
Malacologische Contactgroep Amsterdam & Omstreken